

dCIDOB 77. **Diversitat cultural i etnoncentrisme.**

Bibliografia bàsica.

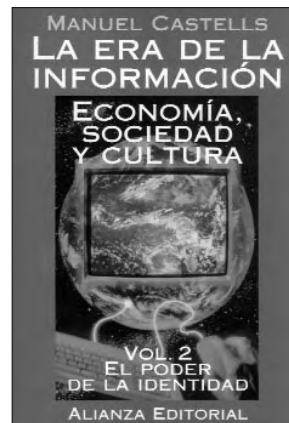
BIBLIOGRAFIA BÁSICA ►

CASTELLS, Manuel (1997) ►

La era de la información. Economía, sociedad y cultura. Vol.2 El poder de la identidad

Madrid: Alianza Editorial. 495 pàgines

El segon volum de la trilogia de Manuel Castells *La era de la información. Economía, sociedad y cultura* tracta sobre com diferents moviments socials gestionen les seves identitats diferents en l'actual era de la informació. Així doncs, tracta del fonamentalisme religiós islàmic i del cristià en la construcció de la identitat cultural. També analitza diferents moviments nacionalistes: des de la desintegració de l'antiga Unió Soviètica fins al cas de Catalunya com a nació sense Estat. Altres moviments socials estudiats són el moviment zapatista, la milícia nord-americana i el moviment apocalíptic japonès *Aum Shinrikyo*. També mereix l'atenció de l'autor el moviment ecologista, així com els moviments relacionats amb la família i la sexualitat. Per últim, es pregunta quin és el paper de l'Estat en la globalització i, en definitiva, com afecten les noves realitats de l'era de la informació a la democràcia. L'obra de Castells és ja un clàssic de lectura imprescindible per poder comprendre els canvis que s'estan vivint en l'actualitat.

DEMORGON, J.; LIPIANSKY, E. [dirs.] (1999) ►

Guide de l'interculturel en formation

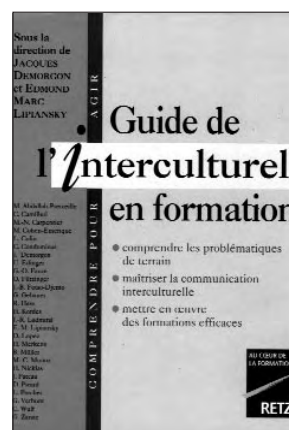
París: Ed.Retz. 349 Pàgines

Aquest treball de síntesi dóna la paraula a investigadors, formadors i altres persones que treballen sobre el terreny, a partir de tres qüestions: com situar les problemàtiques interculturals? Com interpretar-les? Com intervenir-hi?

Una primera relació intercultural sorgeix fruit de la immigració. A través de l'educació, el terreny del treball social i de la salut es proposen perspectives obertes per tal d'abordar aquesta nova diversitat cultural. Les problemàtiques interculturals venen també de la globalització, i s'examina com la multiplicació de les multinacionals i les fusions qüestionen les cultures d'empresa: per una banda, el factor econòmic amb els seus intercanvis comercials però, per l'altra, també la informació i la comunicació.

La lògica pedagògica del treball va de l'observació a l'anàlisi i l'acció. En una primera part el lector és invitat a delimitar les diferents problemàtiques interculturals en els diferents terrenys de la vida social: educació, treball social i salut, mitjans de comunicació, economia i empreses. En una segona part tracta de comprendre i interpretar les comunicacions interculturals a través dels fenòmens de contacte, d'influència i de rebuig. A partir d'aquests instruments d'anàlisi el lector és convidat, a la tercera part, a comprometre's des de perspectives actives i formatives, i també a intervenir en les relacions interculturals.

L'interès d'aquesta guia és el seu caràcter formatiu i interdisciplinari per tal de presentar les teories de referència i la seva aplicació pràctica. El lector té, juntament amb el text, les referències bibliogràfiques i, al final de cada capítol, una recomanació per tal de continuar la lectura.

GARCÍA CANCLINI, N. (1999) ►

La globalización imaginada

Barcelona: Editorial Paidós. 238 pàgines

L'obra de García Canclini es divideix en tres parts. En la primera, "Narrativas, metáforas y teorías", l'autor pretén trencar la dicotomia entre la globalització i la identitat cultural, centrant-se en la interculturalitat i en com es caracteritza la globalització en diferents parts del globus, per finalment centrar-se en Amèrica Llatina. La segona part, "Intermedio", és la narració sobre els encontres i desencontres entre un antropòleg llatinoamericà, un sociòleg europeu i un especialista nord-americà en estudis culturals. A la tercera part, "Políticas para la interculturalidad", García Canclini es planteja la incidència de la globalització en les indústries de la cultura, la seva plasmació en l'àmbit urbà i quina agenda cultural marca la globalització. En l'apèndix "Hacia una antropología de los malentendidos" explica les relacions interculturals entre Mèxic i Argentina. L'interès d'aquesta obra resideix en la capacitat d'anàlisi de l'autor sobre un tema del qual falten obres amb la lucidesa de la present.

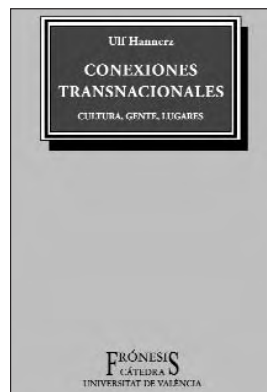
BIBLIOGRAFIA BÀSICA

HANNERZ, U. (1998) ▶

Conexiones transnacionales. Cultura, gente, lugares

Madrid: Cátedra. 290 pàgines

L'antropologia cultural es troba enfrontada a un canvi radical en el seu objecte d'estudi tradicional: la noció de poble o cultura, amb uns límits precisos i clars, és seriosament qüestionada davant les noves realitats globals. L'antropòleg suec, Ulf Hannerz, planteja la paradoxa que suposa avui en dia seguir parlant de cultures com a realitats estanques, davant dels continus intercanvis d'imatges i significats que s'estableixen a través de fronteres i territoris. I malgrat això, sembla evident que la cultura segueix estant per tot arreu. Considerant la necessitat de mantenir una mirada crítica respecte a la cultura, Hannerz argumenta que cal pensar els reptes culturals de la globalització no tant com a defensa d'una diversitat amenaçada per una suposada homogeneïtzació, sinó com a context en el qual poder observar processos continuats de reconstrucció i desenvolupament cultural.

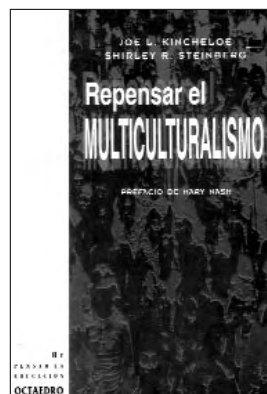
KINCHELOE, J.L.; STEINBERG, S.R. (1999) ▶

Repensar el multiculturalismo

Barcelona: Octaedro. 319 Pàgines

Tal com indica el títol, *Repensar el multiculturalismo* (títol original: *Changing multiculturalism*, 1997), en aquest llibre els autors reflexionen al voltant d'aspectes cabdals de la definició de l'Altre, en el marc del multiculturalisme, abordant al mateix temps la qüestió d'aspectes tan decisius com el poder, la consolidació de la democràcia, l'articulació de la justícia i les implicacions d'elements entrecruats com classe social, gènere i raça, en la configuració del multiculturalisme a la societat nord-americana de finals del segle XX. L'actual debat sobre multiculturalitat, que reconeix la diversitat existent i que parla en plural de les persones amb la constatació de les seves diferències –de classe social, de raça, d'edat, d'ubicació territorial, de gènere o de formació cultural i nivell educatiu–, permet reconèixer cinc tipus de multiculturalisme, centrant-se principalment en l'anomenat multiculturalisme teòric.

Dos elements clau configuren la proposta dels autors, la seva clara ubicació en els corrents del multiculturalisme crític i la seva intenció pedagògica, considerant com a escenari de la pedagogia qualsevol espai, més enllà de l'escola on es realitza un procés de formació: els mitjans de comunicació, el carrer o l'univers de la vida quotidiana. En aquest sentit, un multiculturalisme teòric implica una visió integradora que pretén entendre els mecanismes d'opressió i de discriminació o de llibertat i reconeixement, i obre horitzons interpretatius al voltant de la multiculturalitat, poc freqüents en el nostre país.

MALGESINI, G.; GIMÉNEZ, C. (1997) ▶

Guía de conceptos sobre migraciones, racismo e interculturalidad

Madrid: La cueva del oso. 320 pàgines

Aquesta guia és una ruta a través de 57 termes o punts d'interès relacionats amb les migracions, el racisme i les relacions interètniques.

Cada terme es tracta des de diferents aspectes com poden ser: etimologia i origen, contingut i usos principals, accepcions i els seus canvis, connotacions i implicacions pràctiques.

Escrita amb un to molt divulgatiu, aquesta obra és una eina molt útil i necessària que es dirigeix especialment a educadors, estudiants, animadors socioculturals, treballadors socials, periodistes, ONG, mediadors, polítics, funcionaris amb responsabilitat en matèria d'estrangeria, etc.

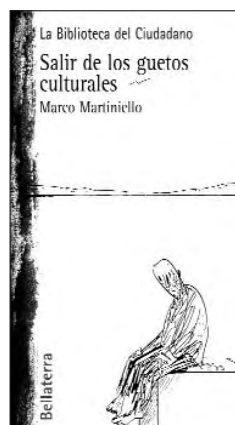

MARTINIELLO, M. (1998) ▶

Salir de los guetos culturales

Barcelona: Edicions Bellaterra. 110 pàgines.

Martiniello recull un dels fenòmens actuals més espectaculars: l'explosió culturalista, la qual ha fet que ressorgeixin múltiples identitats culturals. L'autor critica aquesta culturalització exagerada del món que pot convertir tot conflicte en un conflicte cultural, emmascarant els conflictes econòmics i ideològics latents. A continuació es planteja com s'ha tractat la diversitat cultural analitzant i discutint els models pluralista anglosaxó i assimilacionista francès. Martinello fa una crítica dels diferents tipus de multiculturalismes assenyalant els seus perills i excessos. Per últim, propugna una nova síntesi entre assimilacionisme i pluralisme superant la possible contradicció entre democràcia ciutadana i diversitat cultural. Per aquest motiu, l'autor aposta per una democràcia multicultural. Aquesta obra és una bona introducció crítica al multiculturalisme, ja que toca els temes fonamentals del problema, és de fàcil lectura i utilitza exemples molt pertinents.

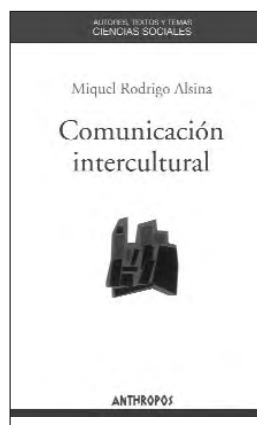

RODRIGO ALSINA, M. (1999) ▶

Comunicación intercultural

Barcelona: Anthropos. 269 pàgines

Aquest llibre constitueix la primera proposta sintètica en castellà d'un objecte d'estudi, la comunicació intercultural, a penes treballat al nostre país. Partint d'una noció mínima de comunicació intercultural, la que implica a persones que posseeixen uns referents culturals que es perceben com a diferents, Rodrigo presenta les diferents teories i corrents en el terreny de la comunicació que han abordat aquesta qüestió. Analitza la comunicació intercultural interpersonal, tant verbal com no verbal, des de tres desenvolupaments teòrics diferents: la teoria de l'ansietat o la incertesa, la de l'adaptació transcultural i la de la construcció d'una tercera cultura. A l'epíleg, l'autor conclou la seva obra aportant dues crítiques sobre el desenvolupament d'un multiculturalisme comunitarista i sobre el principi de conflicte civilitzacional, a més d'apuntar alguns dels objectius de la comunicació intercultural, plasmats tant en l'àmbit cognitiu com en l'emotiu. En definitiva, per Rodrigo, els contactes entre cultures, que durant força temps s'han mantingut en el terreny de la confrontació, han d'obrir-se a través de la interculturalitat vers un espai de negociació, de cooperació, simplement d'humanització.

WIEVIORKA, M. [dir.] (1996) ▶

Une société fragmentée? Le multiculturalisme en débat

París: La Découverte. 320 pàgines

Wieviorka reuneix les contribucions d'un destacat equip de sociòlegs entorn als reptes de la multiculturalitat. Des de diferents punts de vista, aquesta obra aborda els reptes de la construcció de societats diversificades, debatent entorn els riscos de desigualtat que hi són presents. Si bé l'homogeneïtzació que s'amaga darrera del concepte d'Estat-nació no es correspon a la realitat de les societats europees, la insistència sobre el diferencialisme cultural pot afavorir la fragmentació comunitària i la construcció de racismes culturalistes. La diversitat cultural, des del punt de vista d'aquests autors, no és problemàtica en si mateixa sinó que aquesta acostuma a ser el vehicle de reivindicacions d'altre ordre, social o polític, que manté la desigualtat, l'exploació i la discriminació de determinats grups socials. Per aquest motiu, totes les polítiques de "gestió de la diversitat" no han de tendir tant a institucionalitzar-la, sinó a afavorir que darrera la seva reivindicació no s'amaguin noves desigualtats socials.

